

SÖVÉNYEK HASZNOSÍTÁSA TŰZIFA ELŐÁLLÍTÁSÁRA

Esettanulmány: A metszett területhatároló sövény gazdaságos tűzifaforrássá történő átalakítása

MIT ÉS MIÉRT

Növelhetik a sövények a gazdaság jövedelmezőségét?

Ross Dickinson termelő, tüzelőanyag beszállító és kereskedő Dorsetben elmondja: “Megváltoztattam az egyik sövényem menedzsmét: az évenkénti metszés helyett hagyom nőni és csak minden 15. évben vágom le. Figyelembe véve a metszési költségek megtakarítását, jó nyereséget tudtam realizálni”. A gazda számos sövényt kezel így a farmján, néhányat három vágási cikluson keresztül. A fia most vele dolgozik a családi tűzifa vállalkozásban. Mindketten ígéretes jövőt látnak a sövények tűzifa célú kezelésében, különösen az emelkedő

rönkárak miatt.

Ahogy mondani szokás: “Mi lehetne jobb? Zöld, környezetbarát üzemanyagot termelünk profitért csak azzal, hogy megváltoztatjuk a sövényeink kezelését. A szomszédos szántóföldi kultúra hozamvesztése jelentéktelen. Ráadásul a sövények állapota fejlődést mutat - egyre kedvezőbb a vadvilág számára.” Előre tekintve, minden jel arra mutat, hogy profitálni fognak az alaptámogatási rendszer helyébe lépő állami támogatásokból.

A sövény szántóföldre terített, száradó teljesfa-anyaga betakarítás után. Organic Research Centre, 2015

A legtöbb sövényanyagot fűrészpadon dolgozzák fel. Ross Dickinson, 2017

HOGYAN KEZELJÜK A KIHÍVÁST

Sarjazzatott sövény: területhatároló sövény gazdaságos tűzifaforrássá történő átalakítása

Az esettanulmány szerint gazdaságos egy sövényt átalakítani éves metszésükből 15 éves vágásfordulójú sarjazzatott, tűzifa-célú állománnyá. A farm egy 400 holdas állattartó telep D-Ny Angliában, 12 mérföldnyi sövénytel, amit 15-20 éves vágásfordulóval kezelnek, kivéve az évente metszett út menti sövényeket. Évente fél mérföldnyi sövényszakaszt termelnek ki. Tűzifa üzletük forgalma kb. 175 t fa évente, ennek egy részét a sövények biztosítják. A sarjazzatott sövény tűzifa-minőségű rönköt termel, ezt nagyrészt a piacon értékesítik, kisebb részét felhasználják a farmon vagy rosszabb minőségű tüzelőanyagként olcsóbban értékesítik, a nyesedéket pedig aprított gyűjtőként adják el. A tűzifa termékeket fedett helyen tárolják 10 hónapig, hogy csökkentsék a nedvességtartalmát

felhasználás/eladás előtt. A gazda számára fontos a gazdaságosság, ezért 2017-ben teszt-jelleggel kitermelt egy sövény-szakaszt és részletesen rögzítette az időt, költségeket, a produktumot és a bevételt. A sövény vegyes, 220 m hosszú, 6,5 m magas, 15 éves volt, idősebb tövekkel. A sövény sarjait láncfűrészsel vágta le, az anyagot hasítógéppel és ágvágóval dolgozták fel. A 220 m-es sövény 21,41 t eladható/hasznosítható faanyagot produkált. Az összköltség 3.378 £ volt (beleértve a sövény előkészítéséhez, letermeléséhez, feldolgozásához, a maradékok elégetéséhez és a szállításhoz szükséges munkaerőigényt). Az összbevétel 4.908 £ volt (értékesítés és az éves metszési költség megtakarítása). Így a 220 m sövényből származó profit 1530 £ volt támogatás nélkül.

Ezt a projektet az Európai Unió Horizont 2020 kutatási és innovációs programja finanszírozta a 727872 számú támogatási megállapodás alapján

Kulcsszavak: sövény, sarj, tűzifa, rönkfa, üzemgazdaság, gazdaság

eurafagroforestry.eu/afinet

- A fenti esettanulmány azt mutatja, hogy érdemes a sövények tűzifa-célú kezelésével foglalkozni.
- Számos kezelési lehetőség közül választhatják ki a gazdák a számukra kedvezőt. Emellett környezetvédelmi támogatások is igénybe vehetők.
- A sövények megóvása miatt fontos, hogy a gazdák sövényekhez való viszonyulása megváltozzon, hogy hasznos forrásnak, ne pedig költségnek tekintsék azokat.
- A sarjztatás megújítja a sövényeket, lehetővé téve a régi sövények szerkezetének helyreállítását.

Az esettanulmányként szolgáló sövény kitermelés után, balra egy hagyásfával.

Ross Dickinson, 2017

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ

A teljes anyag elérhető itt: <http://devonhedges.org/wp-content/uploads/2018/11/Converting-a-Hedge-to-Firewood-Production.pdf>

Productive hedges: Guidance on bringing hedges back into the farm business <https://zenodo.org/record/2641808#.XQDZ6Y97nct>

Guide pour récolter du bois énergie de haies: <http://tinyurl.com/TWECOM-BPG>

Hedgeline website - Informations utiles concernant la gestion des haies: www.hedgeline.org.uk

Video: Taille d'une haie à la ferme d'Elm, UK

<https://www.youtube.com/watch?v=gHLPxH55Om4>

ROSS DICKINSON AND SALLY WESTAWAY

Racedown Farm, Dorset

Organic Research Centre

sally.w@organicresearchcentre.com

Content editor: Maria Rosa Mosquera-Losada (USC)

2019. MÁJUS

A sövény-sarjztatás előnyei és hátrányai

A tűzifa előállítását célzó sövény-sarjztatás széles körben alkalmazható módszer, melyhez nem szükségesek különleges készségek, minimális befektetést igényel és különböző gazdálkodási struktúrákban alkalmazható. A munkát kézzel is el lehet végezni vagy gépesíthető is a fakitermelés és így elő lehet állítani farönköt vagy aprítógéppel faaprítékot biomassza kazánok számára. A módszer kiválasztásának elsődleges szempontjai a mennyiség, a hozzáférés a sövényhez és az elérhető piacok. A fent vázolt esettanulmány azt mutatja, hogy a tűzifa termékek értékesítéséből (beleértve az éves karbantartás megtakarítását is) tisztességgel megélhetést biztosítható.

Ha azt tervezzük, hogy egy sövény éves karbantartását felcseréljük a sarjztatató üzemmóddal, akkor néhány fontos szempontot kell figyelembe venni. Olyan sövényt válasszunk erre a célra, amely nagy százalékban tartalmaz a célnak megfelelő fafajokat (pl. platánt és kőris), nem határos értékes haszonnövény-területtel (árnyékolás és leeső faanyag okozta esetleges termés kiesés miatt), és biztosítható legyen a viszonylag könnyű hozzáférés, különösen nehéz terepen vagy a szezonálisan vízzel borított talajon. A 15 éves ciklus végére a sövény mindkét oldalán mintegy 2 méteres sávban termőterületet veszítünk. A 15 éves vágásfordulót a fenti gyenge termőképességű talajjal rendelkező gazdaságban alkalmazzák, tehát a vágásforduló hosszúsága kedvező körülmények között rövidíthető.

A sarjztatás általában javítja a gazdaság sövényeinek állapotát és élettartamát, szén-dioxid semleges helyi energiaforrást termel és vidéki munkalehetőségeket biztosít. A munka nagy része télen történik, amikor a fák pihennek, ez jól illeszkedik a mezőgazdasági naptárhoz és a munkaerő rendelkezésre állásához.

A sövények újratelepítésekor is lehetséges a tűzifa kinyerése, az anyag mennyisége azonban alacsonyabb lesz, mint sarjztatáskor, a területhatár azonnal utókezelés alá kerül, a lefektetett sövény szerkezete pedig eltér a sarjztatott sövénytől. Bizonyos helyzetekben a telepítés előnyösebb kezelési módszer lehet. A kezelési módszerek sora és a különböző korú sövény-újulatok egy gazdaságon vagy tájegységen belül a vadon élő állatok számára egy szélesebb menedék- és élelmiszerforrás-választékot biztosít, ami előnyös a biodiverzitás szempontjából.

Ez a szórólap az AFINET projekt részeként jött létre. Míg szerző a rendelkezésre álló legjobb információkat dolgozta fel, sem a szerző, sem az EU semmilyen esetben nem vállal felelősséget a jelentéssel összefüggésben közvetlenül vagy közvetve keletkezett veszteségért, kárért vagy sérülésért.